

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ

Karahanlılar -840

Tolunoğulları -868

Akşitler -935

Gazneliler -963

Büyük Selçuklu Devleti-1040

TOLUNOĞULLARI

- Tolunođlu Ahmet tarafından Mısır'da kurulmuştur.
- Abbasiler bu devlete son vermiřtir.
- Mısır'da kurulan ilk Müslüman Türk devletidir.

AKŞİTLER

- * Muhammet tarafından Mısır'da kuruldu.
- * Mısır'da ikinci kurulan Müslüman Türk devletidir.
- * Fatımiler (Şiiler) bu devlete son vermişlerdir.

TOLUNOĞULLARI VE AKŞİTLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

1. Mısır Filistin ve Suriye'ye hakim olmuşlardır.
2. Abbasi Devleti'nin merkezi otoritesi zayıflayınca kurulmuşlardır.
3. Teşkilatta Abbasileri örnek almışlardır.
4. Yöneticileri Türk halkı, Arap ve dili Arapçadır
5. Mısır'ı geliştirmişlerdir

KARAHANLILAR

- *Bilge Kül Kadir Han tarafından Türkistan'da kuruldu.*
- *İslamiyeti'i A. Kerim Satuk Buğra Han döneminde kabul etmişlerdir. Samanoğulları bunda etkilidir.*

KARAHANLILAR

- İlk Müslüman Türk Devletidir.
- Divan_ı Lugatit Türk,Kutadgu Bilig,Atabetül Hakayık önemli eserleridir.
- Halkı, yöneticileri, orduları Türk ve dilleri Uygur Türkçesidir.
- Egemenlik anlayışında, saray merkez teşkilatlanmasında Türk kültür özellikleri görülür.
- Posta teşkilatları ve kervansarayları vardır.

KARAHANLILAR

- Yakup Kadri Han döneminde doğu (Karahaneliler) ve batı (Harzemşahlar) olmak üzere ikiye ayrılmışlardır.
- Karluk – Yağma – Çiğil – İhşi – bu boylar birleşerek Karahanelileri kurup Uygurları yıkmışlardır.

GAZNELİLER

- Alp Tekin tarafından Gazne'de kurulmuştur
- En önemli hükümdarı Sultan Mahmut'tur.
- Karahanlılarla savaşmıştır.
- B.Selçuklularla mücadele etmişlerdir.
- Şii Büveyhoğulları Abbasi Halifesini baskı altına alır Gazneli Mahmut halifeyi baskıdan kurtarır ve ilk sultan ünvanını alır.
- Gazneli mahmut kast sistemine en büyük darbeyi vuran kişidir.

GAZNELİLER

Sultan Mesut Dönemi

- B.Selçuklu ve Gazneliler arasında 1040 yılında Dandanakan Savaşı yapıldı. Bu savaştan sonra B. Selçuklu Devleti kurulur Gazneliler yıkılmaya başlar.
- Gurlular tarafından yıkılmıştır.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

Tuğrul-Çağrı Bey Dönemi

- Dandanakan Savaşı bir Türk Devletinin yıkılmasına neden olurken diğer bir Türk Devletinin kurulmasına neden olmuştur.
- Anadolu'ya keşif seferi yapılmış(Çağrı bey)
- 1048 Pasinler Savaşı Bizanslar ve B. Selçuklu Devleti arasında yapılmıştır.Savaşı B. Selçuklu devleti kazanmıştır.

PASINLER SAVAŞI

- * Bizansla yapılan ilk savaş ve zaferdir(Anadolu için yapılan ilk savaŐtır.)
- * İslam dűnyasının siyasi liderliđi Selçuklulara geđer.
- * Tuđrul Bey Abbasi Halifesinin kızıyla evlenerek halifenin manevi gűcűnden yararlanır.
- * Tuđrul Bey Hassa Gulam sistemini kurar.Bu sistemle kűçük yaŐtaki İrani çocuklar alınarak eđitildikten sonra devlet ve ordu kademesinde gűrevlendirilir.Bu sisteme Tűrkmenler tepki gűstermiŐ ve Sultan Sencer dűneminde isyan etmiŐlerdir.

ALPARSLAN DÖNEMİ

- Kuzey Irak, Gürcistan, Azerbaycan ve Doğu Anadolu bölgelerini hakimiyet altına aldı.
- Mısır üzerine sefere çıkmış fakat Bizans ordusunun Selçuklu üzerine sefere çıktığını duyunca Mısır Seferinden vazgeçmiştir.
- 1071 Malazgirt Savaşında Selçuklular Bizanslıları yenmişti. Savaşın kazanılmasında Peçenek ve Uzlar etkili olmuştur.

MALAZGİRT SAVAŞI'NIN SONUÇLARI

- Anadolu kapıları Türklere açıldı.
- Bizans'ın İslam dünyası üzerindeki baskısı kalktı.
- Haçlı Seferlerine neden olmuştur.
- İlk Türk beylikleri kuruldu.
 - * Saltuklular
 - * Artukoğulları
 - * Danişmentliler
 - * Mengücekler
 - * Çaka Beyliği
- Denizciliğe başlanmıştır çünkü bu savaştan önce yaşadıkları yerler denizciliğe elverişli değildir.
- Türkiye tarihi başladı.

MELİKŞAH DÖNEMİ

- *Devletin en parlak dönemidir.*
- *Devlet en geniş sınırlarına ulaşmıştır.*
- *İkta sistemini uygulamaya koymuştur.*
- *Ölümüyle Selçuklu Devleti fetret dönemine girmiştir.*

SULTAN SANCAR DÖNEMİ

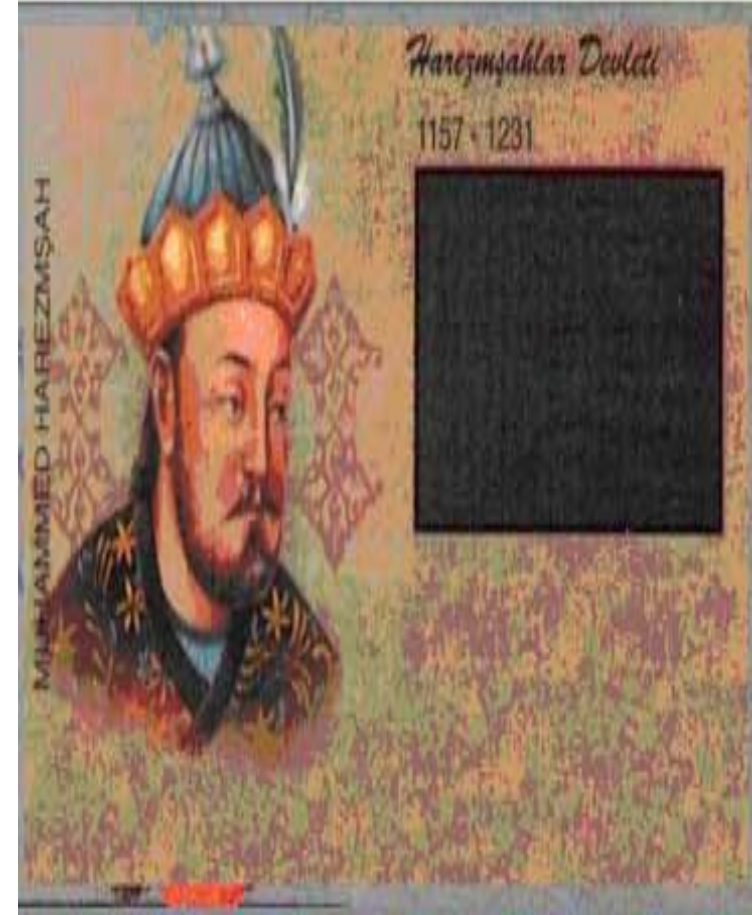
**1141 Katvan Savaşı'nda B. Selçuklular Karahitaylar'a yenilerek yıkılma sürecine girmiştir.*

DEVLETİN YIKILMA NEDENLERİ

- *Taht kavgaları (ülke hanedanının ortak malıdır)*
- *Abbasi Halifesi'nin siyasi güçlerini tekrar elde etmek istemeleri*
- *Haçlı Seferleri*
- *Batınilerin yıkıcı faaliyetleri*
- *Türkmenler'in isyanları*
- *Atabeylerin bağımsızlıklarını ilan etmeleri*
- *Not: Batıniler'in kurucusu Hasan Sabbah 'tır. (şii)*

HARZEMŞAHLAR

- Anuş Tigin Harzem bölgesinin yöneticisidir.
- Muhammed Harzemşah - Gürgenç – Moğollarla savaşı ve yenilir.
- Celaleddin Harzemşah –Tebriz- Moğollarla savaşı ve yenilir.
- 1230 Yassı Çemen Savaşı A. Selçuklular ve Harzemşahlar arasında yapılmıştır ve Harzemşahlar yenilmiştir.
- Bu savaş sonrası A. Selçuklu devletiyle Moğollar arasındaki tampon bölge ortadan kalktı ve Anadolu Moğol istilasına açık hale gelir.
- NOT: Moğol istilasının olumlu sonucu Anadolu'da Türk nüfusu artar.

EYYÜBİLER

- Selahaddin Eyyubi tarafından Mısır Filistin ve Suriye' devlet kurdular.
- 1187 Hittin Savaşı'yla Kudüs'ü fethettiler ve üçüncü Haçlı Seferi'ne neden oldular.
- NOT:Musul(zengiler)Urfa'yı alarak II. Haçlı seferine neden oldular.
- NOT:Tolunoğulları, Akşitler, Eyyubiler ve Memlükler Mısır'da kurulmuştur.

MEMLÜKLER

- Aybek tarafından kurulmuştur.
- Abbasi Halifesi'ni himaye etmişlerdir.
- Halifelik Memlûklere geçer,
- Haçlılara karşı mücadele etmişlerdir.
- Moğolları yenen tek Türk devletidir.
- Moğollarda saltanat sistemi yoktur.
- Her Emir'in (hükümdarın) başa geçme hakkı vardır.
- NOT: Emeviler, Abbasiler ve Osmanlılarda Halifelik vardır.

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE UYGARLIK

- Kut anlayışı: Ülke hanedanının ortak malıdır.
- Batı-doğu teşkilatı diye ikiye ayrılır.
- Hükümdar ailesine mensup kişiler sancaklara yönetici olarak görevlendirilir.
- NOT: Bu anlayışa ilk karşı çıkan Osmanlılardır (Fatih döneminde)
- Hükümdarın hakimiyet sembolleri: Hutbe okutmak, para bastırmak, nevbet , taht, taç, ok , yay ve tuğdur.

HÜKÜMDAR

- *Yasama , yürütme ve yargının başıdır.*
- *Ordunun başkomutanıdır.*
- *Yüksek dereceli elemanların atamasını yapar.*
- *Adalet sistemleriyle halkın huzur ve düzenini sağlar.*

SARAY

- *Hükümdarın özel hayatını geçirdiği ve devlet işlerini yürüttüğü yerdir.*
- *Kapubaşı: Sarayın güvenliğinden ve günlük işlerinden sorumlu kişi.*
- *Silahtar: Hükümdarın silahlarından ve günlük işlerinden sorumlu kişi.*
- *Hacip: Protokol işlerinden sorumlu kişi.*
- *Aşçıbaşı: Yemeklerden sorumlu kişi.*
- *Emir-i Ahur: Atlardan sorumlu kişi.*
- *Camedar: Hükümdarın kıyafetlerinden sorumlu kişi.*

DEVLET TEŞKİLATLANMASI

- Divan-ı istifa:Mali işlerden sorumlu kişi.
 - Divan-ı Arz:Askeri işlerden sorumyu kişi.
 - Divan-ı Berit:Posta ve haberleşmeden sorumlu kişi.
 - Divan-ı Tuğra:İç ve dış yazışma işlerinden sorumlu kişi.
 - Divan-ı İşraf:İdari ve mali işler deneticisi.
- *Şihne:Vali *Amil:vergi toplar *Subaşı:Komutan
*Muhtesip:Pazarları ve ürünleri kontrol eden kişi.*Cumhurbaşkanı:Hükümdar
*Başbakan:Vezir *Bakanlar Kurulu:Divan

HUKUK SİSTEMİ

***Şer-i Hukuk:Kadı *Örf-i Hukuk:Emir-Dad**

***** Kadıların başına kadı'ul kudat bakar.**

***** Bu hukuk sistemi Osmanlılarda da görülür.**

*** Divan-ı Mezalim:Mahkeme__Hükümdar bakar.**

TOPRAK SİSTEMİ

- *Has: Geliri hükümdar ailesine ait topraklar.*
- *Haraci: Gayrimüslümlerin toprakları.*
- *İkta: Bir bölgenin vergi gelirinin devlet görevlisine verilmesi ve buna karşı ikta sahibi devlete asker yetiştirir.*

**** Üretimin artması, güvenlik sağlanması, ve devletin masraf yapmadan asker sahibi olması bu sistemin faydalarıdır.*

Vakıf: Geliri hayır işlerine ait toprak.

****Has : Hükümdara ait demektir.*